

Vavřinec z Březové

ŽIVOT:

(kolem 1370 v Březové u Kutné Hory - 1437)

Vavřinec z Březové byl vzdělanec. Studoval na pražské univerzitě a roku 1393 se stal mistrem svobodných umění na artistické fakultě. Ve studiu pokračoval také na právnické fakultě, kterou ale nedokončil. I když nikdy nebyl vysvěcen na kněze, užíval obročí z několika far. Měl tak zajištěné prostředky na živobytí a mohl se plně věnovat literární tvorbě, jež pohlcovala téměř všechen jeho čas. Odmítl právo vyučovat na univerzitě, nepatřil tedy mezi přednášející členy mistrovského sboru. Na konci 14. století vstoupil do dvorské služby Václava IV. a zůstal v ní až do jeho smrti. Pořizoval překlady a úpravy oblíbených literárních děl. Vavřincovo jméno se objevuje v těsné blízkosti šlechticů, kteří se hlásili k Husovu učení, což jen dokládá jeho zaujetí pro ideály reformy. Po rozpadu Václavova dvora přestoupil do městské kanceláře Nového města pražského a setrval tam až do r. 1437, ne-li až do své smrti.

DÍLO:

Neprávem mu bývá připisováno autorství *Budyšínského rukopisu*, ale jeho autorem pravděpodobně nebyl. S jeho jménem bývají spojovány staročeské adaptace *Knih snového vykládanie*, nedokončená *Světová kronika* a překlad cestopisu tzv. Johna Mandevilla. Vavřinec byl nejvýznamnějším autorem husitského období, a proto mu badatelé přiřítají mnohá další díla. Ve skutečnosti mu smíme, kromě výše zmíněných překladů, prokazatelně připsat pouze *Píseň o vítězství u Domažlic* (název latinského originálu *Carmen insignis corone Bohemie*) veršovanou skladbu inspirovanou porážkou křižáků v srpnu 1431, dále pak několik nevýrazných textů s náboženskou tematikou a především *Husitskou kroniku*.

HUSITSKÁ KRONIKA:

Latinsky psaná *Husitská kronika* je jedním ze základních pramenů pro poznání událostí prvních let husitské revoluce, jedná se o nejpodrobnější výklad událostí z let 1419 – 1421.

Název *Husitská kronika* je značně pozdní a přes určitou výstižnost není právě nejpřesnější. Jak práce původně jmenovala se neví, protože se dochovala jen v mladších opisech, které nesou stručný název *Cronica* nebo *Chronicon*.

Kronika vyrostla na podkladě písemností pečlivě shromažďovaných delší čas, proto musela vzniknout s určitým časovým odstupem. Nespoléhal tedy pouze na svou paměť, ale opíral se také o rozsáhlý soubor materiálů úřední a poloúřední povahy.

Programově zahájil své vyprávění rokem 1414, ale stěžejní jsou pro něj ovšem léta 1419 – 1421, jejich vylíčení představuje nejkoncepčnější a nejpodrobnější výklad revoluce z pera jejího přímého účastníka. Dále v kronice popisuje události na kostnickém koncilu spojené s odsouzením Jana Husa, popisuje smrt Václava IV., bitvu na Vítkově a Zikmundovu porážku u Vyšehradu, atd. Dílo ale zůstává nedokončené – končí popisem dramatických válečných událostí dne 22. prosince 1421 konstatováním: „A to se stalo ráno.“

Vavřinec z Březové patřil, díky svým názorům, k husitům středního směru, pro které bylo nutností uskutečnění programu obsaženého ve čtyřech pražských artikulech. V husitské kronice se objevují tři tendence: věrnost čtyřem pražským artikulům, nenávisť k Zikmundovi Lucemburskému a odpor k táborství (= nejradikálnější husitský směr) a jeho krajním projevům.

Kritickou edici *Husitské kroniky* můžeme nalézt ve *Fontes rerum Bohemicarum (FRB)*, konkrétně pátý svazek. (odkaz: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=178>)

LITERATURA:

ČORNEJ, Petr, *Tajemství českých kronik, cesty ke kořenům husitské tradice*, Praha a Litomyšl 2003, s. 456.

ŠMAHEL, František, *Husitská revoluce 1, doba vymknutá z kloubů*, Praha 1995, s. 498.

VAVŘINEC Z BŘEZOVÉ, *Husitská kronika*, Praha 1954, s. 397.